

Brief-2. 12 november 2006

's Morgens, 's middags, tegen de avond, op alle uren van de dag kom je ze tegen: de vrouwen die met een blad vol offeranden een aantal huizen of beelden of andere offerplaatsen bij langs lopen om zo het leven te bewaren voor rampspoed. Het Hindoeïsme is hier springlevend, en echt niet alleen iets dat in stand gehouden wordt voor het plezier van de toeristen. Overal kom je de kleine bakjes met wat rijst, wat koekjes, een bloem, en daarbij de geurende wierook tegen. Op de toonbank naast de kassa. Zomaar op straat midden op een gevaarlijk kruispunt. Voor op het dashboard van de taxi die me dagelijks naar school rijdt.

Het is een half uur, elke dag, heen iets minder, terug iets meer. Maar de gemiddelde snelheid ligt nog niet eens op 50, zo druk is het hier. Had ik het de vorige keer over een zwerm muskieten, hier lijken het wel boze wespen die van alle kanten op je afkomen en om je heen gonzen. Motoren en scooters zijn hier ver in de meerderheid; gelukkig maar, anders zou het verkeer hier constant vast zitten.

En dan na een half uurtje kom ik op een ommuurd eiland van rust: de STT Johannes Calvin (STT = Theologische Hogeschool). Een microwereld zonder wierook, maar van witte overhemden en donkerblauwe broeken. Met aan de muur in het kantoor een vergroting van een oude foto van het vroegere seminarie te Rotterdam van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland (GG).

De rust is hier trouwens maar betrekkelijk, want hier draait een volledig schoolprogramma op volle toeren. De school is in de jaren 90 opgestart door een ex-zending van de GG op Papua. Later werd het werk overgenomen door Ab Mol, van de GG in Noord Amerika. Vorig jaar is het met die kerken tot een breuk gekomen, en nu wordt de opleiding o.a. gesponsord door de stichting Oikonomos (misschien zegt de naam Baan meer...).

Ab Mol moest onverwachts om privé-redenen naar Amerika. Maar ik ben even welkom, heeft hij me over de telefoon verzekerd. En inderdaad, alles blijkt te zijn geregeld als ik kom: elke middag mag ik lesgeven voor alle studenten. Dat zijn er volgens de lijst 49, maar in de praktijk zijn het er zo'n 40, de anderen zijn druk met het schrijven van een scriptie. Er is er maar één bij van Bali zelf, de rest komt van andere eilanden: Timor, Sumba, Alor, Papua, Ambon, Sulawesi, oost-Java, en zelfs van Nias.

Mijn lessen gaan over Paulus, één van de boeken van Prof. Van Bruggen in de serie CNT. Litindo gaat dit boek in het Indonesisch uitgeven, en ik heb de supervisie over dat project. Deze lessen zijn voor mijzelf een goede gelegenheid om me de stof helemaal eigen te maken voor ik met het bewerken van de ruwe werkvertaling aan de slag ga. Voor de studenten is het een eerste kennismaking met de inhoud van het boek, en hopelijk stimuleert hen dat om later het boek aan te schaffen...

We hebben het over het leven van deze man van Tarsus, die zich toch in de eerste plaats een

man van Jeruzalem voelt. Over zijn reizen naar Arabië, Sirië en Cilicië, voordat hij aan zijn "eerste" zendingsreis begon. We hebben het over zijn werkwijze: eerst de Jood, maar ook de Griek, niet als persoonlijke keuze, maar om principiële reden: hij komt geen nieuwe godsdienst brengen, maar de boodschap van de Messias van Israël verkondigen (zie de ondertitel van het boek), bij wie nu ook mensen van andere afkomst welkom zijn. We bespreken uitgebreid de vergadering die beschreven staat in Handelingen 15, en de betekenis van het daar genomen besluit. We brengen de zwerftocht van de "tweede" zendingsreis in kaart, die zo heel anders verloopt dan Paulus zich voorstelde. En we ontdekken een paar mislukte pogingen van Paulus om door te reizen naar Rome. En uit de brieven van Paulus lezen we Galaten 2, en plaatsen dat in de context van de verdere ontwikkeling van de kerk na Handelingen 15.

De discussie voert vaak over de grenzen van het boek heen. Ik wordt gevraagd naar een reactie op de Islamitische bewering dat Paulus in Arabië beïnvloed is door de animistische religie van de stammen daar in die tijd; zo zou hij bij de leer van de Drie-eenheid zijn gekomen, want in Arabië vereerden ze toen drie goden. En hoe zit het met die stroming die beweert dat je als christen helemaal geen vlees meer mag eten? En hoe moet het als je in Bali in de kost zit, en je krijgt vlees aangeboden waarvan je weet dat het afkomstig is van een rituele slachting? Dergelijke vragen brengen de les wel heel dicht bij huis! Dit kan ook helpen om de vertaling straks eventueel aan te vullen met kanttekeningen die dergelijke voor Indonesië relevante verbindingen bespreken.

Aan het eind van één van de middagen zit ik nog even op het strand, als er een grote Hindoe-processie het strand opkomt. Precies bij het ondergaan van de zon wordt daar een groots offer gebracht aan de rand van de zee. Gebeurt elk halfjaar, vertelt één van hen. Om gevaren van de kant van de zee te bezweren. Zodat er hopelijk geen tsunami op Bali komt.

's Avonds loop ik door de lange winkelstraat van Legian naar Kuta, de bekende badplaatsen op Bali. Voornamelijk bars en restaurants, en winkels vol uitdagende strandkleding. Ik moet een paar pennen en wat papier hebben; pas na heel lang zoeken vind ik wat ik zoek. Er lopen meer toeristen dan vorig jaar, maar toch nog lang niet zoveel als vóór de bom in een dancing hier in de straat in december 2002 - een groot monument en verse bloemkransen markeren de plek van de ramp. Een meter of tien verderop draait inmiddels een nieuwe discotheek, de volumeknoppen helemaal open, tot diep in de nacht.

Intussen heb ik Bali achter me gelaten. Sinds gisteren zit ik op Ambon. Aparte ervaring: hier in deze plaats vond in 1604 de eerste protestantse eredienst plaats in heel oost Azië. Wat kom ik hier meer dan 400 jaar later eigenlijk nog doen? Wel, dat bewaar ik voor de volgende keer.